

Människans fortsatta historia – Guds söner

Nu fortsätter jag vandringen genom urhistorien. I den här artikeln fokuserar jag på början av avslutningen av människans fortsatta historia, där de svårförstådda verserna om Guds söner som går in till människorna och får barn med dem finns.

Jag inleder med att presentera de fyra första verserna i kapitel sex. Det är nog ingen överdrift att säga att de orsakat huvudbry för den som ska översätta, läsa och förstå texten. Jag presenterar först översättningen i Bibel 2000 som kan hjälpa oss att förstå var utmaningarna ligger.

*När människorna nu började bli talrika på jorden och döttrar föddes åt dem, såg **gudaväsendena** att människornas döttrar var vackra, och dem de tyckte bäst om tog de till hustrur. Då sade Herren: "Min livsande skall inte bli kvar i människan för alltid – hon är dock av kött. Hennes livstid skall vara 120 år." På den tiden – och även senare – när **gudaväsendena** låg med människornas döttrar och fick barn med dem, **fanns det jättar på jorden. Detta var urtidens hjältar, och deras rykte var stort.***

Här talas det om "gudaväsenden" som tar människans döttrar till hustrur, ligger med dem och får barn med dem. Det fanns jättar på jorden och det här var urtidens hjältar vars rykte var stort. Vad är nu detta? Om man jämför med Folkbibelns översättning hittar man två skillnader. Där är det inte gudaväsenden utan "Guds söner" som får barn med människornas döttrar. Det talas inte heller om "jättar" utan om "våldsverkare". Man kan notera att även 1917 års översättning talar om "jättar".

Hur ska man förstå dessa till synes märkliga verser? Vilka är Guds söner eller gudaväsendena? Vilka är jättarna eller våldsverkarna? Vad är det egentligen som beskrivs i texten? I den här artikeln behandlar jag endast vem Guds söner kan vara. Jag återkommer till det övriga i nästa nummer.

Det finns fyra vanliga tolkningar som alla grundar sig på en förståelse att verserna ska förstås som en inledning till flodberättelsen där motivet till floden ges.

1. Verserna är en mytologisk kvarleva. Det som beskrivs är blandäktenskap mellan gudar och människor och deras blandavkomlingar. Så tolkar exempelvis Bibel 2000.
2. Shets "goda" ättlingar blandar sig med Kains "onda" ättlingar.
3. Söner till mäktiga dynastier tar de kvinnor de vill, för att bilda något som kunde liknas vid ett harem.
4. Fallna änglar får barn med människor. Dessa barn blir jättar, väldiga människor.

Den första tolkningen är vanlig och då dras paralleller till bland annat de kananeiska myterna där gudasöner är vanligt förekommande och betecknar lägre stående gudar. Men denna tolkning motsägs bland annat av att urhistorien i övrigt saknar sådan mytologi.

I den andra tolkningen avses vanliga människor. Svagheten med den här förklaringsmodellen är att man måste hävda att Shets ättlingar var goda. I Första Moseboken 6:5 motsägs dock den tolkningen:

Och HERREN såg att människornas ondska var stor på jorden och att deras hjärtans alla tankar och avsikter ständigt var alltigenom onda.

Det fanns inte ett gott släktled och ett ont släktled. Människorna hade *alla* blivit onda. Herren tänkte inte rädda alla Shets ättlingar, men *en* man – Noach – hade funnit nåd inför Herrens ögon.

Den tredje tolkningen har det gemensamt med den föregående att den inte förutsätter mytologiska element. Svagheten med den här tolkningen är att dynastier i GT inte benämns gudasöner. Inte heller är polygami något som fördöms så starkt att det skulle ge anledning till en flod.

Den fjärde tolkningen, att det handlar om änglar, är gammal. Tolkningen saknar ändå inte problem. Änglar är enligt Bibelns beskrivning inte sexuella varelser som får barn – varken med varandra eller med människor. Även Jesus ger uttryck för detta när han i Matteusevangeliet 22:30 säger: *Ty vid uppståndelsen gifter man sig inte och blir inte bortgift, utan man är som änglarna i himlen.*

Att det skulle vara skillnad på fallna änglar, så att författaren skulle avse att sådana gick in till människorna och fick barn med dem, anser jag inte att är en trolig förklaring. Det anges tydligt att det inte är dessa förmodade avkomlingar till fallna änglar och människor som är orsak till floden. Orsaken är entydigt människornas ondska.

Av de fyra alternativen ovan anser jag att den tredje är möjlig, åtminstone om man menar att Guds söner kan avse ledande grupper i samhället snarare än dynastier. De mäktiga i samhället tog i så fall de kvinnor som de ville ha. De övriga förklaringsmodellerna kan lämnas därhän. Men jag vill lyfta fram en ytterligare tolkning som jag anser harmonierar ännu bättre med textens komposition. Låt oss därför vända oss till texten en gång till.

Nyckeln till en bättre tolkning

En viktig nyckel ligger i att man förstår att Första Moseboken 6:1–4 inte är början på ett nytt avsnitt med ett nytt tema. Verserna utgör i stället en sammanfattande avslutning av enheten människans fortsatta historia, som började i kapitel fem och som hittills har utgjorts av en släktlista som berättar om hur människorna blev fler och fler. Människorna levde mycket länge och söner och döttrar föddes, generation efter generation.

Inom samma enhet, direkt efter släktlistan kommer alltså den här versen:

Ja det blev så att sannerligen började människan förökas på markens ansikte och döttrar föddes åt dem.

Det första ordet i den hebreiska texten är *wajehi*. Det används sju gånger i skapelseberättelsen för att bekräfta att det som Gud befallt skedde. och ytterligare sex gånger i det avslutande ”och det blev afton ...”. På samma sätt används *wajehi* här. Det bekräftar vad hela kapitel fem vittnat om, nämligen att människorna förökades i enlighet med den välsignelse Gud uttalat över dem i Första Moseboken 1:28: *Var fruktsamma och föröka er.*

Sedan fortsätter texten så här:

*Och betraktade sönerna till Gud döttrarna till människan: sannerligen, ljuvliga var de!
Och de tog åt sig hustrur av dem alla – som de själva valde.*

Det är alltså här ”gudaväsendena” dyker upp i Bibel 2000. Det som står i hebreiskan är *bnei haelohim*. Det är ordagrant ”söner Gud”. Konstruktionen är typisk för hebreiskan och översätts i regel Guds söner på svenska eller *sons of God* på engelska. Någon orsak att utgående från hebreiskan översätta till ”gudaväsenden” finns inte. Men hur ska man förstå den här sekvensen? Jag återger den igen som en helhet:

Ja det blev så att sannerligen började människan förökas på markens ansikte och döttrar föddes åt dem. Och betraktade sönerna till Gud döttrarna till människan: sannerligen, ljuvliga var de! Och de tog åt sig hustrur av dem alla – som de själva valde.

Gemensamt för de tolkningar jag presenterade ovan är alltså att de alla utgår från att verserna ska ge en orsak till floden, de ska förklara Guds dom. Men orsaken till floden ges senare, i Första Moseboken 6:5:

Sannerligen, överflödande var människans ondska på jorden. Ja, varje form av hennes hjärtas tankar – bara onda, varje dag.

Man behöver alltså inte söka förklaringen till floden i de här verserna. I stället är verserna en avrundning av den släktlista som presenterats innan, där det beskrivs hur människan fick allt fler söner och döttrar. Det som i övrigt lyfts fram i släktlistan är enbart positivt. Chanoch dör inte ens, han som vandrade med Gud. Ingenting negativt nämns i hela kapitlet.

Om man inser att verserna är en avrundning av den positiva släktlistan i kapitel fem kan en ny förståelse öppnas. Vad kan det i så fall vara som författaren beskriver? Jo, han konstaterar sammanfattande att människorna började bli många på jorden. Sedan säger han att döttrar föddes människan och att sönerna till Gud betraktade dessa döttrar. De, alltså sönerna till Gud, tog sig hustrur av dessa kvinnor enligt sitt eget val. Det finns ingenting våldsamt eller tvingande i det hebreiska uttrycket ”tog sig” hustrur, man kunde lika gärna översätta med ”gifte sig med dem som de själva valde”.

Det som inte framkommer så tydligt i en svensk översättning är likheten till vad som beskrivs skapelseberättelsens första dag:

Och såg Gud ljuset – verkligen gott

Och såg sönerna till Gud döttrarna till människan – verkligen goda de

Uttrycket är exakt likadant i hebreiskan, förutom att goda är i plural vad gäller döttrarna till människan.

Detta är mycket långt ifrån en mytologisk rest eller en beskrivning av blandäktenskap. Det är inte överhuvudtaget något ont som beskrivs, inte heller mäktiga män som betvingar sig på kvinnor i en lägre position. Det som beskrivs är inte orsaken till floden.

I stället är det en vacker beskrivning av hur männens attraktion till kvinnan leder till att de väljer åt sig hustrur efter eget val för att bilda familj. På samma sätt som Gud betraktade sin skapelse och såg att den var god betraktar nu sönerna till Gud döttrarna till människan – och de gör samma bedömning.

Hela den här passagen andas således attraktion mellan män och kvinnor. Man bör notera att uttrycken ”söner och döttrar” inte har något med ålder att göra. Döttrar till Adam i det här sammanhanget var fullvuxna kvinnor.

Man kan ännu notera att författaren inledningsvis säger att ”döttrar föddes åt dem”. Givetvis föddes även söner, vilket hela kapitel fem vittnar om. Varför nämner han då bara döttrar? Jag tror orsaken är att han vill lyfta fram denna spänning och attraktion mellan döttrarna och sönerna, kvinnorna och männen. Därför nämner författaren dem i den här ordningen: *döttrar – söner – döttrar – ljuvliga – hustrur*.

Jag menar alltså att avsnittet är en vacker, snarast romantisk, beskrivning av den gudagivna attraktionen mellan kvinnor och män. Denna gudagivna attraktion resulterar i att familjer bildas och nya barn föds, således det som beskrivits i hela kapitel fem.

Frågan som då infinner sig är denna: Kan man verkligen med någon trovärdighet hävda att uttrycket *bnei haelohim*, ”Guds söner” kan avse helt vanliga människor av kött och blod?

Jag blev själv förvånad när jag granskade alla tillfällen i Bibeln som uttrycket Guds/HERRENS söner används. Min analys visar att grundregeln är att vanliga människor av kött och blod avses och ingenting annat. Jag ger bara ett exempel från Mose avskedssång i Femte Moseboken 32:18–19 och hänvisar till mitt arbete som hittas på min hemsida för den som vill läsa mer.

Du övergav Klippan som födde dig. Du glömde Gud som gav dig livet. HERREN såg detta och förkastade dem, eftersom hans söner och döttrar hade kränkt honom.

I det här fallet är det inte heller en framstående grupp, utan det är människor som vänt HERREN ryggen, som kallas hans söner och döttrar. Det enda undantagen finns i Jobs bok där det tydligt framkommer att man ska förstå Guds söner som änglaväsen. Min slutsats är därför att man ska förstå ”Guds söner” som vanliga människor av kött och blod om inte sammanhanget tydligt anger annat.^[1]_[SEP]

På basis av det ovan presenterade är min slutsats som följer: Den tolkning som harmonierar väl med Bibelns text i övrigt och passar väl in i sammanhanget är att sönerna till Gud i Första Moseboken 6:2 syftar på vanliga män av kött och blod.

Jag avslutar med att återge Första Moseboken 6:1–2 med min översättning:

Ja det blev så att sannerligen började människan förökas på markens ansikte och döttrar föddes åt dem.

Och betraktade sönerna till Gud döttrarna till människan: sannerligen, ljuvliga var de!

Och de tog åt sig hustrur av dem alla – som de själva valde.

Det finns således ingenting konstigt, ingenting mytiskt, ingenting svårförståeligt i de här två verserna. Det är precis vad man kan förvänta sig om man känner till hur urhistoriens text i övrigt är uppbyggd. Författaren avrundar enheten som är människans fortsatta historia genom att sammanfattande beskriva det som den första delen av enheten, Första Moseboken 5, beskrev detaljerat och tekniskt.

I nästa artikel ska jag diskutera vilka ”jättarna” eller ”våldsverkarna” kan vara, liksom vilka uttrycket ”urtidens hjältar” kan syfta på. Jag behandlar också de resterande verserna av avslutningen i min avslutande artikel om människans fortsatta historia. Om det intresserar träffas vi på nytt i nästa nummer.